

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060208

DOM
2024-06-04
Stockholm

Mål nr
P 5137-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-03-28 i mål nr P 8585-22, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. G.Å.

2. L.Å.

Ombud för 1 och 2: B.A.

Motpart

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Danderyds kommun
Box 66
182 05 Djursholm

SAKEN

Bygglövs för utvärdig ändring av ett enbostadshus på fastigheten X i Danderyds kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom undanröjer Mark- och miljööverdomstolen Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Danderyds kommuns beslut den 18 maj 2022, § 67, BN 2022-000282, och återförvisar ärendet till nämnden för fortsatt behandling.

Dok.Id 2056835

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

G.Å. och **L.Å.** har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva miljö- och stadsbyggnadsnämndens beslut och återförvisa målet dit för beviljande av sökt bygglov.

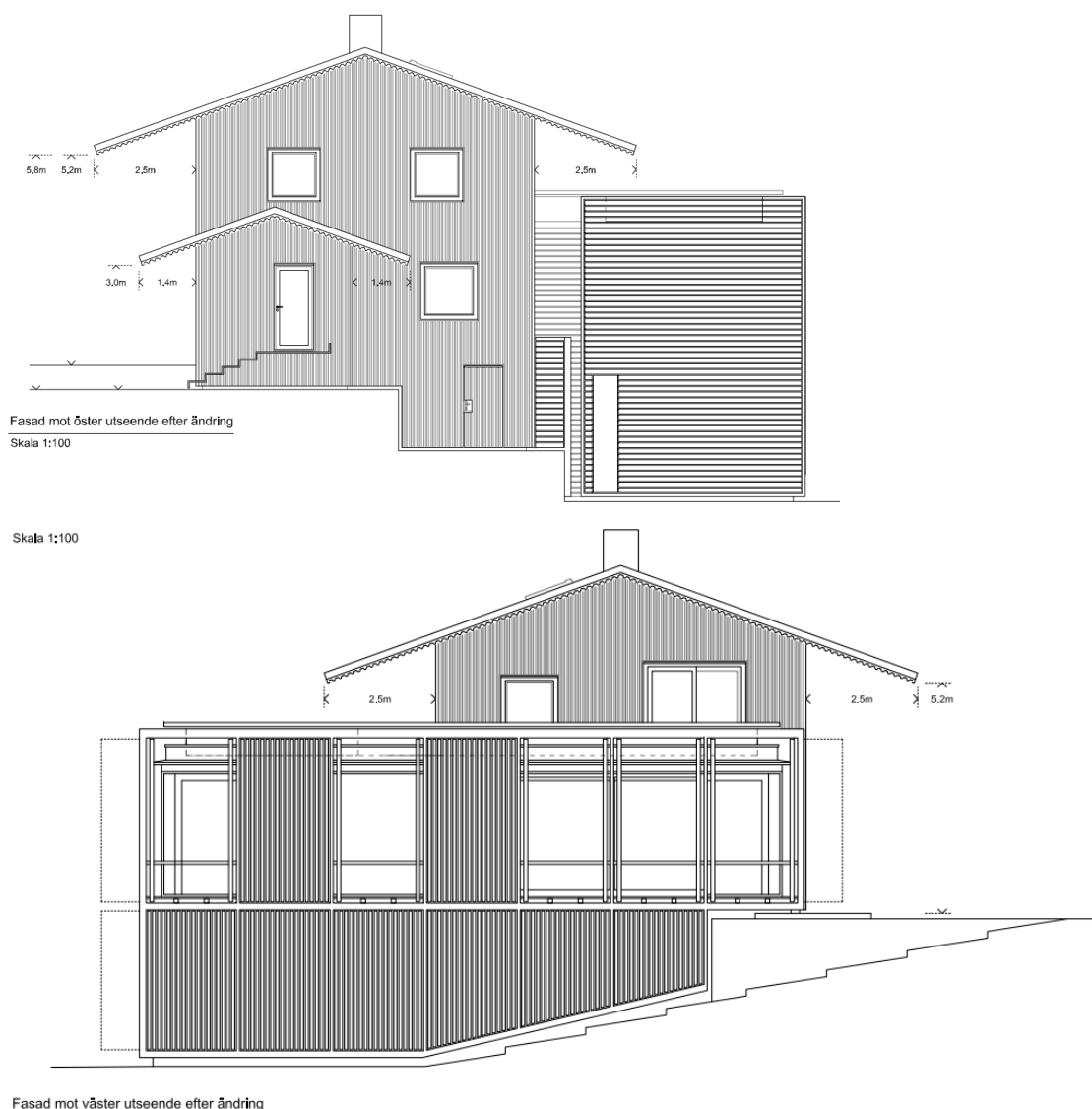
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Danderyds kommun har motsatt sig ändring.

Parterna har vidhållit vad de anfört i mark- och miljödomstolen.

Mark- och miljööverdomstolen har hållit syn på platsen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Målet avser bygglov för utvändig ändring av enbostadshus. Den del av befintlig byggnad som ansökan avser har idag fasader i rosamålad träpanel som enligt ansökan ska bytas ut mot korrugerad plåt med rostfritt stål-finish. Även takbeläggning, skorsten och profiler kring fönster och dörrar ska utföras i rostfritt stål. Takfoten föreslås förlängas väsentligt. En tidigare större tillbyggnad med liggande och stående panel i cederträ behålls oförändrad. Ändringens utformning framgår av utdrag ur bygglovshandlingarna nedan. Frågan i målet är om de sökta åtgärderna strider mot anpassningskraven och varsamhetskraven i 2 kap. och 8 kap. plan- och bygglagen (2010:900), PBL.

Den yttre ändringen avser del av byggnad med sadeltak, tidigare tillbyggnad med platt tak ändras inte.

Enligt 2 kap. 6 § PBL ska byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan. Bebyggelseområdets särskilda historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden ska skyddas. Ändringar och tillägg i bebyggelsen ska göras varsamt så att befintliga karaktärsdrag respekteras och tillvaratas.

Av betydelse för bedömningen av om en byggnad uppfyller anpassningskraven är byggnadens utformning. Generella krav i fråga om byggnadsverks utformning finns i

8 kap. 1 § 2 PBL. Enligt den bestämmelsen ska en byggnad ha en god form-, färg- och materialverkan.

Även varsamhetskravet i 8 kap. 17 § PBL ska uppfyllas. Kravet innebär såvitt nu är av intresse att en ändring av en byggnad ska utföras varsamt så att man tar hänsyn till byggnadens karaktärsdrag och tar till vara byggnadens tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden. Motsvarande krav på varsamhet gällde även enligt den äldre plan- och bygglagen (1987:10) varför det som anförs i förarbeten till denna lag fortfarande är relevant (se prop. 2009/10:170, del 1, s. 465). Av förarbetena till äldre plan- och bygglagen framgår att man vid bedömningen av varsamhetskravet ska fästa vikt vid byggnadens karaktärsdrag och dess samspel med omgivningen. Även estetiska kvaliteter i den vardagliga bebyggelsemiljön ska beaktas vid ändringar av byggnader. Det kan exempelvis röra sådant som byggnadsmaterial, takutformning, färgsättning och form, som kan bevara en tidstypisk eller på annat sätt eftersträvansvärd bebyggelsemiljö. (Se prop. 1997/98:117 s. 21 och 55 f.). Vidare framgår av förarbetena att varsamhetskravet inte anger egenskaper som en byggnad ska uppfylla, utan att förändringar av en byggnad ska utföras under hänsynstagande till sådana befintliga egenskaper hos byggnaden som är värda att bevara. Bestämmelsens innebörd måste bedömas från fall till fall och i viss mån under hänsynstagande till kommunens värderingar. (Prop. 1993/94:178 s. 94 f.). De generella kraven på anpassning och utformning som uppställs i PBL kan också preciseras ytterligare i en detaljplan.

Varsamhet mot och anpassning till bebyggelseområdet

Fastigheten X omfattas av en detaljplan från 1999. Av planbeskrivningen framgår att syftet med detaljplanen bland annat är att främja kommundelens särart och säkerställa värdefulla miljökvaliteter. Som exempel på miljökvaliteter nämns stora uppvuxna trädgårdar, slingrande vägar med vackra häckar, staket och grindar. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar dock att varken den aktuella byggnaden eller närområdet har pekats ut i planen som särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt.

Iakttagelserna vid den genomförda synen och utredningen i övrigt visar att bebyggelsen i området varierar i storlek och utformning samt är uppförd med byggnadsstilar från olika tidsperioder. Terrängen är kuperad och bostadshusen ligger vanligen en bit in på de relativt stora tomterna. På bostadshusen förekommer fasadmaterial i både tegel, puts och trä med en varierad färgsättning.

Mark- och miljööverdomstolen instämmer i underinstansernas bedömning att bebyggelsen i grannskapet inte är enhetlig. Oaktat detta kommer de ansökta ändringarna innebära att byggnaden kommer att skilja sig från befintlig bebyggelse genom sitt moderna formspråk, särskilt avseende fasad- och takbeklädningen i rostfritt stål och den förlängda takfoten. Utförandet kommer dock att samspela väl med tillbyggnaden i cederträ och ha en god verkshöjd. Utifrån bygglovsritningarna bedöms byggnaden uppfylla kraven i 8 kap. 1 § 2 PBL på en god form-, färg- och materialverkan. Med hänsyn till att den intilliggande bebyggelsen inte är enhetlig bedömer Mark- och miljööverdomstolen att byggnadens självständiga uttryck (jfr MÖD 2015:26) inte kommer att påverka omgivningen negativt. Byggnadens utformning uppfyller därmed anpassnings- och varsamhetskraven i 2 kap. 6 § PBL.

Varsamhet mot den befintliga byggnaden

Det är utrett att huvudbyggnaden, som uppfördes 1933, under åren genomgått flera förändringar. På 1950-talet fick den en ny entré och i början av 1990-talet genomgick den en utvändig ändring då fasadmaterialet ersattes med en rosafärgad lockpanel och huset fick en tillbyggnad i form av en terrass. I slutet av 1990-talet fick huset även en större tillbyggnad i cederträ i avvikande form och stil. Förändringarna har medfört att byggnaden till stor del har förlorat sin tidstypiska arkitektur. Kravet på varsamhet mot 1930-talsbyggnaden får mot den bakgrunden anses vara väsentligt uttunnat. Med hänsyn till detta och att något särskilt utpekande av byggnaden inte gjorts bedömer Mark- och miljööverdomstolen att de nu sökta ändringarna inte strider mot kravet på varsamhet i 8 kap. 17 § PBL. Det enskilda intresset av en utvändig ändring av byggnaden får därför anses väga tyngre än det allmänna intresset av att bevara byggnadens kvarvarande karaktärsdrag.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis anser Mark- och miljööverdomstolen att det inte har funnits skäl att avslå bygglovsansökan med hänvisning till 2 kap. 6 §, 8 kap. 1 § eller 8 kap. 17 § PBL. Eftersom underinstanserna inte prövat övriga förutsättningar i 9 kap. 30 § PBL för beviljande av bygglov, däribland 2 kap. 9 § PBL, ska mark- och miljödomstolens dom ändras så att nämndens beslut undanröjs och ärendet återförvisas till nämnden för fortsatt behandling.

Domen får, enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar, inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Malin Wik och Lars Olsson, tekniska rådet Ewa Andrén Holst och tf. hovrättsassessorn Johan Corell, referent.

Föredragande har varit Cecilia Lönnqvist.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-03-28
meddelad i
Nacka

Mål nr P 8585-22

PARTER

Klagande

1. G.Å.
2. L.Å.

Ombud för 1 och 2: B.A.

Motpart

Byggnadsnämnden i Danderyd
Box 66
182 05 Djursholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2022-11-01 i ärende nr 403-36440-2022,
se [bilaga 1](#)

SAKEN

Bygglov för utvändig ändring av ett enbostadshus på fastigheten X i Danderyds
kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Byggnadsnämnden i Danderyds kommun (nämnden) beslutade den 18 maj 2022 att avslå en ansökan om bygglov för utvändig ändring av ett enbostadshus på fastigheten X. Beslutet överklagades till Länsstyrelsen Stockholm (länsstyrelsen) som avslog överklagandet. Länsstyrelsens beslut har nu överklagats till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

G.Å. och L.Å. har begärt att mark- och miljödomstolen ska upphäva nämndens beslut om avslag och återförvisa ärendet till nämnden för att bevilja bygglov.

Till stöd för sin talan har de anfört i huvudsak följande. Det sökta bygglovet följer gällande detaljplan och uppfyller kraven i 2 och 8 kap. plan- och bygglagen (2010:900) (PBL). Bygglov ska därmed ges i enlighet med 9 kap. 30 § PBL.

Bygglovsansökan avser ändring av huvudbyggnadens yttre utseende, fasadändring i form av tilläggsisolering, byte av beklädnad på fasader och skorsten samt byte av taktäckningsmaterial. Ansökan avser även igensättning av två befintliga fönster, ett nytt takfönster och byte av befintliga fönster och dörrar samt byte av befintlig utvändig trappa. Genomgående material för fasadändringen är rostfri plåt. Ansökan avser även förlängning av befintlig takfot.

Den ursprungliga huvudbyggnaden på fastigheten X uppfördes år 1933 med slätputsade fasader. Någon kulör är inte fastställd. Byggnaden har sedan dess genomgått flertalet utvändiga ändringar och tillägg, bland annat ersattes putsfasaden med stående panel och lockläkt i rosa kulör med vita knutar, fasadband och fönsterfoder i början av 1990-talet. Byggnaden har även fått nytt taktäckningsmaterial i form av betongpannor i röd kulör. Entrén har bytts ut till en volymskapande förstuga med sadeltak och framskjutande skärmtak med rundad trappa i betong. En volymskapande terrass har även tillkommit. I slutet av 1990-

talet uppfördes en tillbyggnad som placerades i direkt anslutning till huvudbyggnaden.

Planförutsättningar m.m.

Fastigheten X ligger inte inom utpekat bevarandeområde eller ett område av riksintresse för kulturmiljövården. Av planbeskrivningen som tillhör detaljplanen framgår följande om bebyggelsen där X ingår.

”Bebyggelsen består i huvudsak av familjevillor av måttlig storlek, fritt inplacerade i terrängen. Gaturummen har fått en tät intim atmosfär som på många ställen är mycket påtaglig. Vanliga hustyper från den första utbyggnadsperioden är envåningshus med brutet tak och inredd vind samt tvåvåningshus med platt tak. Under årens lopp har om- och tillbyggnader skett. Någon gång har det ursprungliga huset ersatts av ett nytt. Helhetsintrycket är dock fortfarande att husen är nätta, ungefär lika stora och ligger på stora tomer.”

Varsamhet mot den befintliga byggnaden

Huvudbyggnaden på fastigheten är en villa från 1930-talet som inte är särskilt välbevarad. Dagens träpanel med lockläkt är inte ett tidstypiskt inslag från 1930-talets byggnadstradition. Länsstyrelsen har felaktigt angett att byggnaden har kvar sin takbeklädnad av tegel. Takbeklädnaden är dock utbytt mot röda betongpannor, vilket inte är tidstypiskt material för byggnaden i fråga. Den rosa kulören är inte heller tidstypisk. De ändringar som har genomförts på byggnaden under åren har medfört att byggnaden varken är tidstypisk eller kan anses besitta större kulturhistoriska värden. Vid sådana omständigheter uttunnas varsamhetskravet (se mark- och miljödomstolens dom i mål P 5123–20). Av praxis framgår även att det vid bedömningen av om en åtgärd utgör en varsam ändring av en byggnad har lagts stor vikt vid om en byggnad är i ett bebyggelseområde med särskilt bevarandevärde och om den omgivande bebyggelsen ger ett enhetligt intryck (jfr Mark- och miljööverdomstolens domar i mål P 7494–15, P 1123–16 samt P 12837–19). Huvudbyggnaden på fastigheten X har genomgått ett antal förändringar och den omgivande bebyggelsen ger inte ett enhetligt intryck. Med hänsyn till detta och

att något särskilt utpekande av byggnaden eller området inte gjorts, samt till de ändringar som redan gjorts på byggnaden i fråga, skulle det nu sökta bygglovet endast påverka den omgivande bebyggelsens karaktär i mindre utsträckningen.

Byggnadens huvudsakliga karaktärsdrag kan främst avläsas i byggnadens volym. Fasadändringen och förlängningen av takutsprånget förändrar inte byggnadens övergripande volymproportioner. Den rektangulära volymen med sadeltaket behålls trots förlängning av takutsprång. Byggnadens befintliga karaktärsdrag går fortfarande att utläsa i dess siluett. Befintliga värden förändras således inte på ett negativt sätt. Föreslagen fasadändring innebär att byggnaden ges ett nyskapande uttryck, ändringen tar dock hänsyn till byggnadens formspråk och är anpassad till den befintliga byggnadens volym varför ändringen är att betrakta som varsam enligt 8 kap. 17 § PBL.

Varsamhet mot och anpassning till bebyggelseområdet

Fasadmaterialet rostfri plåt är inte speglande, utan som alla material reflekterande. Reflektionen av rostfri plåt är väsentligt mindre än en glasyta. Den rostfria plåten reflekterar årstidens växlingar, men inte som en spegelbild. Fasaden mot den öppna parkytan är mot norr, vilket gör att solens strålar på denna fasad är minimala. Materialet kan därför inte anses mer störande eller reflekterande än andra material som förekommer i området. X ingår i ett villaområde med blandad bebyggelse avseende färg, form och material. Föreslagna åtgärder förhåller sig medvetet till befintlig byggnadsstruktur genom att befästa och förstärka huvudbyggnadens befintliga volym och utveckla fasadens materialitet och kulör. Plåt och korrugerad plåt finns redan etablerat i området. De aktuella ändringarna kan inte anses påverka det helhetsintryck i form av nätta, ungefär lika stora hus som ligger på stora tomter, som planbeskrivningen ger uttryck för. Mot bakgrund av områdets varierande karaktär som uppvisar variationer i fråga om byggnadsstilar och materialitet kan byggnadens uttryck inte heller påverka områdets värden.

Sammantaget uppfyller de sökta åtgärderna anpassnings- och utformningskraven i 2 och 8 kap. PBL. Bygglov ska därmed beviljas i enlighet med 9 kap. 30 § PBL.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolen instämmer i den bedömning som länsstyrelsen har gjort med de skäl som länsstyrelsen har angett. Vad G.Å. och L.Å. har anfört i sitt överklagande föranleder inte någon annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 18 april 2023.

Karin Röckert

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Karin Röckert, ordförande, och tekniska rådet Ylva Kvist Trelje. Föredragande har varit beredningsjuristen Beatrice Titiali.